

Warszawa, 16.07.2014 r.

KOMUNIKAT PRASOWY

**Nowy Plac Małachowskiego w Warszawie –
poszukuje ducha miejsca, tworzy warunki dla kultury,
zachęca do spotkań i kontemplacji**

Wyodrębnienie trzech przestrzeni: metropolitalnej „Promenady Muzeów” z Kręgiem Sztuki, części wokół kościoła ewangelickiego i „piazza” ul. Burschego, wyeksponowanie dominującej roli Kościoła Św. Trójcy oraz trafne wpisanie Placu w strukturę Śródmieścia dzięki połączeniu z Ogrodem Saskim – to propozycje nowego kształtu Placu Małachowskiego. Projekt zespołu autorskiego w składzie: Grzegorz Stiasny, Jakub Waclawek, Jan Bagiński, Filip Dzimwasha, Adam Kluczek, Karolina Kuczyńska zdobył II nagrodę ze wskazaniem do realizacji w konkursie na modernizację tego fragmentu Warszawy, ogłoszonym przez Zarząd Terenów Publicznych, jednostkę organizacyjną m. st. Warszawy.

Koncepcja, która otrzymała największą liczbę głosów od jurorów Sądu Konkursowego proponuje realizację „Promenady Muzeów” z Kręgiem Sztuki, czyli przestrzeni metropolitalnej placu przeznaczonej do intensywnego użytkowania, łączącej Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie z Zachętą – Narodową Galerią Sztuki, przedpołem Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego św. Trójcy i prowadzącej do Ogrodu Saskiego. Wprowadza także „piazettę” ul. Burschego – dawnego dziedzińca honorowego kościoła. Zwycięska koncepcja skłania także ku „archeologicznemu” stopniowemu obniżeniu istniejącego terenu do poziomu dolnego Kościoła i podporządkowuje pieszym tę część placu, tworząc na niej warunki do zgromadzeń, działań kulturalnych od samodzielnej kontemplacji do miejsca spotkań. Ponadto proponuje zwolnienie ruchu kołowego i lokalne wyniesienia jezdni, przyznając priorytet pieszym, przewiduje punkt wynajmu rowerów miejskich Veturilo. Sąd Konkursowy pod przewodnictwem wybitnego architekta Andrzeja M. Chołdzyńskiego uznał, że praca ta w większości realizuje założenia programowe sformułowane w regulaminie. Nadrzędnym celem konkursu było przywrócenie Placowi Małachowskiego funkcji placu miejskiego we współczesnej wersji – stworzenie przyjaznej dla mieszkańców i turystów przestrzeni publicznej, uwolnienie potencjału wyjątkowego sąsiedztwa i przenikających się środowisk kultury, sztuki, nauki i biznesu.

„Mimo że projekt uznano za najlepszy, zdecydowano się nie przyznawać I nagrody, ponieważ praca m.in. nie zapewnia właściwej ekspozycji wszystkim czterem zabytkom i nie zawiera oryginalnej propozycji działań kulturalnych czy społecznych placu. Warto przypomnieć, że w odróżnieniu od większości konkursów architektoniczno-urbanistycznych w konkursie tym oczekiwano nie tylko trafnych rozwiązań projektowych, ale i autorskiego pomysłu na działanie placu, który otaczają instytucje kultury, religii, nauki i biznesu” – napisało Jury w uzasadnieniu dla II nagrody.

Po wprowadzeniu zaleceń realizacyjnych do nagrodzonej pracy zostanie sporządzona dokumentacja budowlana, wykonawcza i kosztorysowa modernizacji Placu. Przed wyborem

laureatów Sąd Konkursowy ocenił 49 prac, które wpłynęły na konkurs. Za II miejsce przysługuje nagroda pieniężna w wysokości 20 000 zł. Jury przyznało również: dwie nagrody równorzędne za III miejsce (po 10 000 zł):

- zespołowi autorskiemu: architektom Marcinowi Adamczewskiemu, Karolowi Pasternakowi, Piotrowi Maciaszkowi, Adrianie Bartniczuk, Dianie Kwiatkowskiej, Tomaszowi Mikosiowi
- oraz zespołowi autorskiemu: architektom Jerzemu Porębskiemu, Grzegorzowi Niwińskiemu przy współpracy z Janem Gancarkiem i Towarzystwem Projektowym s.c.

i dwa wyróżnienia (po 5 000 zł):

- Michał Bernasik Architekt
- oraz architektom Tomaszowi Walaszczukowi, Bartłomiejowi Pyrzykowi i Konradowi Jamrozikowi (zespół autorski).

Ze szczegółowymi uzasadnieniami Jury i zaleceniami do nagrodzonej propozycji można zapoznać się w odrębnym dokumencie w załączniku.

Wszystkie zgłoszone prace można oglądać na wystawie pokonkursowej, która będzie czynna od 17 lipca w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie. Na 23 lipca o godz. 17.30 w Muzeum zaplanowano otwartą publiczną dyskusję pokonkursową dla mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, aktywistów miejskich, architektów, urbanistów i wszystkich zainteresowanych kierunkami rozwoju przyjaznej przestrzeni w mieście.

Ogłoszenie wyników konkursu jest ukoronowaniem ponad 3 lat pracy koalicji starającej się o doprowadzenie do modernizacji Placu Małachowskiego, składającej się z instytucji świata kultury, biznesu, nauki, religii, okalających Plac: Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, Zachęty - Narodowej Galerii Sztuki, Parafii Ewangelicko-Augsburskiej Świętej Trójcy oraz firmy HOCHTIEF Development Poland sp. z o.o., rewitalizującej kamienicę: Hrabiego Raczyńskiego i przy ulicy Mazowieckiej 2/4 oraz Urzędu Dzielnicy Śródmieście. Dzięki staraniom koalicji udało się uzyskać m.in. zalecenia Konserwatora Zabytków, opinię Inżyniera Ruchu m. st. Warszawy i przeprowadzić konsultacje społeczne.

Szczegółowych informacji mediom udzielają:

- Tomasz Andryszczuk, Koordynator prac koalicji
tel. 510 206 492, e-mail: tomasz.andryszczuk@primoadvisory.pl
- Mateusz Dallali, Rzecznik Prasowy Dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy
tel. 510 205 714, e-mail: dzielnica@srodmiescie.warszawa.pl

WYBRANE WYPOWIEDZI PRZEDSTAWICIELI KOALICJI NA RZECZ MODERNIZACJI PLACU MAŁACHOWSKIEGO I SĄDU KONKURSOWEGO

„W ostatnich latach zmieniają się oczekiwania i podejście mieszkańców Warszawy w kwestii urbanistyki i kreowania przestrzeni publicznej. Pragną oni, aby tereny między budynkami były dobrze zaprojektowanymi, przyjaznymi miejscami - nie tylko do pracy, ale i wspólnych spotkań czy rekreacji. Plac Małachowski jest wyjątkową przestrzenią w stolicy, łączącą funkcje kulturalne, religijne i biznesowe. Jestem dumny, że jesteśmy jednym z inicjatorów procesu, którego efektem będzie ponowne otwarcie Placu na mieszkańców. Mam nadzieję, że w najbliższych latach takich przyjaznych miejsc będzie jeszcze więcej, bo wszyscy na nie zasługujemy” – Piotr Stark, Członek Zarządu HOCHTIEF Development Poland.

„Jako narodowa instytucja, Zachęta oczekiwała ciekawych rozwiązań wzmacniających funkcje integrujące społecznie – artystyczne, kulturalne, rekreacyjne – które uwolniłyby potencjał wyjątkowego sąsiedztwa i przenikających się w tym miejscu środowisk. Według założeń ma to być przestrzeń publiczna realizująca potrzeby mieszkańców, instytucji, warszawiaków i turystów” – zastępca Dyrektora Justyna Markiewicz z Zachęty - Narodowej Galerii Sztuki.

„Cieszę się, że w nieodległej przyszłości Plac Małachowski ma szansę stać się placem miejskim z prawdziwego zdarzenia. Wierzę, że ten projekt pokaże, że stołeczne place miejskie mają ogromny potencjał. Mogą być funkcjonalne, piękne i przyjazne mieszkańcom” – Piotr Krawczyński, Dyrektor Zarządzający, Członek Zarządu Kulczyk Silverstein Properties.

„Przygotowania do procesu inwestycyjnego trwały od trzech lat i właśnie doprowadziły do rozstrzygnięcia konkursu na projekt koncepcyjny modernizacji placu. Zamknęliśmy więc kolejny etap, który uwidoczniał ogromną rolę zinstytucjonalizowanych form partycypacji społecznej: konsultacji społecznych, a zwłaszcza prac koalicji instytucji, najważniejszego publicznego partnera samorządu warszawskiej Dzielnicy Śródmieście, która konkurs rozpięła i przeprowadziła we współpracy z Koalicjantami. Przed nami wspólna praca nad projektem wykonawczym. Mamy też nadzieję, że w przyszłości Koalicja przekształci się w Radę Programową pl. Małachowski i będzie sprawnym moderatorem ujawniających się tam inicjatyw kulturalnych, a jednocześnie będzie skutecznie przeciwdziałać jakimkolwiek próbom zawłaszczania jego przestrzenią. Pomimo braku precedensów, Koalicjanci wyrażają również nadzieję, że ta forma publicznego partnerstwa i jednocześnie nadzoru nad tworzeniem i funkcjonowaniem miejsca wspólnego w mieście zapobiegnie biurokratyzacji i etatyzacji całego procesu” – Adam Czyżewski, Dyrektor Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

"Konkurs na koncepcję przekształcenia Placu Małachowski był bardzo interesujący. Zgłosiła się doń bardzo duża liczba uczestników, około pięćdziesięciu nadesłało prace. Program oraz zadanie konkursowe okazały się ambitne i bardzo wymagające dla wszystkich. Przestrzeń publiczna placu wyznaczona gmachami o nadzwyczajnej jakości jest bowiem przedmiotem wielotematycznych różnorodnych nadziei i wymagań programowo funkcjonalnych. Wielowątkowość oczekiwań Organizatora, w tym Koalicji Instytucji połączona

jest z ich poczuciem odpowiedzialności za jedną z najcenniejszych przestrzeni architektonicznych, urbanistycznych i kulturowych Stolicy.

Odrodzić kulturowe genius loci, uczynić plac przestrzenią aktywnego życia otaczających go instytucji muzealnych, naukowych, biznesowych, religijnych, miejsc zamieszkania i oświaty, podać stosowny, oryginalny i ponadczasowy pomysł lub pomysły jego wielowątkowego użytkowania, powiązać plac ze strukturą miasta odpowiednio rozwijając sekwencje partycypacji oraz indywidualnego użytkowania, stworzyć żyjące miejsce zabaw, ale też kontemplacji, wydarzeń kultury jak i wypoczynku, atrakcyjnego dla warszawiaków i turystów, nadać mu odpowiednią formę architektoniczną i materiałową to tylko najważniejsze z przedstawionych postulatów.

Należy podkreślić także wyjątkowość sytuacji w której "pro publico bono" metodycznie zgromadzili się w Koalicji wokół tego zadania prywatni właściciele i użytkownicy okolicznych gmachów i nieruchomości współpracując z Samorządem Dzielnicy Śródmieście i Miasta Stołecznego Warszawy.

*Konkurs i nadesłane prace stały się między innymi źródłem ważnych informacji o wielowątkowym potencjale tego miejsca oraz możliwościach i uwarunkowaniach realizacyjnych tego społecznego przedsięwzięcia. Jury Konkursu nie przyznało I-wszej Nagrody. Nagrodzona II-gą Nagrodą praca jest przedmiotem zaleceń pokonkursowych, a przed Organizatorem i Koalicją otwiera się kolejny etap tego bardzo potrzebnego społecznie, pasjonującego i ambitnego projektu" – **Andrzej M. Chołdziński, Architekt, Przewodniczący Jury Konkursu.***

*„Plac Małachowskiego jest miejscem odrębnym i odmiennym w charakterze od sąsiednich placów śródmieścia, jego wyróżnikiem jest skupienie funkcji kulturalnych i religijnych. Tego genius loci nie należy radykalnie zmieniać, dlatego odrzucono próby ożywienia go przez dominację nowych funkcji o charakterze rozrywkowym czy gastronomicznym, dla których są w Warszawie miejsca bez tak tradycyjnie duchowego charakteru, obszerniejsze i bardziej dla nich odpowiednie. Plac bardzo się zmieni, gdy wyremontowanej kamienicy Raczyńskich otworzą się partery, wyremontowanej kamienicy Raczyńskich. Podobne dobre skutki przyniosłoby otwarcie parterów socrealistycznego banku na rogu Mazowieckiej i Traugutta., także VICTORII dzisiaj martwej dla miasta. Nieszablonowych i nowoczesnych przyjaznych miejskiemu życiu rozwiązań oczekuje ściana Ogrodu Saskiego od Królewskiej. Unikalną wartością tego konkursu i tego zadania projektowego jakie stanie przed wybranym zespołem jest obecność autentycznie zainteresowanego podmiotu jakim jest koalicja na rzecz placu, złożona z bardzo różnych podmiotów, którzy - co pokazały świetnie prace Sądu – będą wymagającym, kluczowym i niezwykle cennym partnerem tego przedsięwzięcia. To rzadkie, że istnieje lokalna grupa osób i instytucji, które są naprawdę zainteresowane kształtem przestrzeni publicznej. Ten fakt jest gwarancją powodzenia tego przedsięwzięcia. Jest też wyzwaniem dla architektów, znalezienie właściwego rozwiązania będzie zależało przede wszystkim od tego czy wsłuchają się w oczekiwania koalicji i zechcą być prawdziwym medium w poszukiwaniu dla nich form przestrzennych. Tu nie wystarczy twórczy gest. Właśnie dlatego nie przyznano I Nagrody, że pomysły zdawały się oderwane od życzeń Koalicji i Zamawiającego” – **Paweł Detko, Sędzia Referent.***

KOMUNIKAT SADU KONKURSOWEGO

Po dokładnym przeanalizowaniu nadesłanych prac Sąd Konkursowy ocenił zadanie stojące przed uczestnikami jako wyjątkowo trudne. Plac Małachowskiego jest szczególnym przypadkiem przestrzeni publicznej – potencjalnym miejscem wspólnym, jednym z kilku najważniejszych w heterotopijnej strukturze miasta. Wielkomijska przestrzeń zwykle wymaga pogodzenia interesów stałych i przygodnych użytkowników. W tym przypadku dodatkowym wyzwaniem jest różny charakter czterech silnych podmiotów – współgospodarzy placu oraz ich budynków. Scalenie placu utrudnia jego nieregularny kształt (od północy otwarcie na znacznie większy plac Piłsudskiego, a w części zachodniej połączenie z nie do końca czytelnym symetrycznym założeniem wokół zboru Św. Trójcy) oraz fakt, że fasady i wejścia do gmachów publicznych powstałych na przestrzeni 150 lat zorientowane są w różnych kierunkach.

Jeśli dodać do tego konieczność pogodzenia szacunku do historii z dążeniem do nadania placu nowoczesnego charakteru, wyzwania komunikacyjne oraz wyrażone w regulaminie oczekiwanie nie tylko atrakcyjnej formy, ale i oryginalnego pomysłu na działanie placu, jasne staje się, że poprzeczka postawiona została wysoko, a znalezienie twórczego pomysłu, który wyczerpywałby wszystkie oczekiwania, zasługującego tym samym na pierwszą nagrodę, było bardzo trudne.

Według sądu konkursowego koncepcja oceniona najwyżej, której przyznano drugą nagrodę, choć wymaga zaleceń, zasługuje jednak na rekomendację i może posłużyć za podstawę dalszych opracowań (zalecenia sądu zawarto w oddzielnym dokumencie).

Dotychczasowy przebieg procesu pokazał dużą rolę różnych form partycypacji społecznej: konsultacji społecznych i prac koalicji instytucji. Jednocześnie pozwoliły stworzyć stabilną platformę komunikacji. Koalicja powinna pozostać stałym partnerem inwestorów rewaloryzacji placu Małachowskiego.

Powodzenie przemiany placu, po oddaniu go do użytku, zależeć będzie od kontynuowania tej współpracy. Koalicja może przyjąć formę np. Rady Placu Małachowskiego, w transparentny sposób moderującej sposób jego użytkowania, uzgadniającej program animacji i przeciwdziałającej próbom zawłaszczania jego przestrzeni.

UZASADNIENIA SADU KONKURSOWEGO DO NAGRODZONYCH PRAC KONKURSOWYCH

II nagroda – uzasadnienie

Drugą nagrodę przyznano za propozycję przekształcenia placu Małachowskiego w sposób wzmacniający powiązania z innymi przestrzeniami publicznymi śródmieścia (Promenada Muzeów łącząca Ogród Saski z ciągiem ulicy Mazowieckiej i rejonem ścisłego centrum), oryginalny sposób wyeksponowania niektórych zabytków — szczególnie zboru ewangelickiego — oraz stworzenie atrakcyjnej przestrzeni sprzyjającej gromadzeniu się ludzi. Mimo że projekt uznano za najlepszy, zdecydowano się nie przyznawać nagrody pierwszej, ponieważ praca ta — podobnie jak większość nadesłanych — nie spełnia kilku istotnych oczekiwań zawartych w regulaminie, m.in. nie zapewnia właściwej ekspozycji wszystkim czterem zabytkom i nie zawiera oryginalnej propozycji działań kulturalnych czy społecznych placu. Warto przypomnieć, że w odróżnieniu od większości konkursów architektoniczno-urbanistycznych w konkursie tym oczekiwano nie tylko trafnych rozwiązań projektowych, ale i autorskiego pomysłu na działanie placu, który otaczają instytucje kultury, religii, nauki i biznesu. Oczekiwano ciekawych rozwiązań wzmacniających funkcje integrujące społecznie – artystyczne, kulturalne, rekreacyjne — które pozwoliłyby uwolnić potencjał wyjątkowego sąsiedztwa i przenikających się w tym miejscu środowisk. Według założeń ma to być przestrzeń publiczna realizująca potrzeby mieszkańców, instytucji, warszawiaków i turystów.

Autorzy pracy zaproponowali przekształcenie placu Małachowskiego w plac miejski o hierarchicznej i spójnej strukturze: semantycznej, przestrzennej i funkcjonalnej, posiadający silną, czytelną tożsamość. Wartością projektu jest akcentowanie genius loci oraz poszukiwanie sposobu jego społecznego odrodzenia i utrwalenia. Projekt eksponuje dominującą rolę zboru ewangelickiego św. Trójcy, wybitnego dzieła architektury XVIII wieku autorstwa Szymona Bogumiła Zuga. W nagrodzonej pracy przestudiowano i ustalono wzajemne i czytelne relacje widokowe oraz przestrzenne pomiędzy gmachami tworzącymi strukturę placu, z jednym wyjątkiem. Mianowicie oddzielono widokowo i funkcjonalnie kamienicę Raczyńskiego (projektu Jana Heuricha młodszego) od placu i od pozostałych budynków klinem gęstej zieleni, co jest w opinii Jury podstawowym mankamentem tego projektu. Jury doceniło stworzenie wokół kościoła ewangelickiego głównej sekwencji placu uformowanej na planie prostokąta zbliżonego do kwadratu, obniżającej się kilkoma pejzażowymi trawiasto-kamiennymi stopniami w kierunku kościoła. Doceniono wielowątkowość tej propozycji, w tym między innymi:

- trafne wpisanie koncepcji w strukturę Śródmieścia;
- podporządkowanie pieszym tej części placu i stworzenie na niej warunków do różnorodnych działań kulturalnych — od samodzielnej kontemplacji do spotkań czy zgromadzeń;
- hierarchiczne stworzenie wokół kościoła ewangelickiego przestrzeni wprowadzającej do kościelnego sacrum;
- „archeologiczne” stopniowe obniżenie dzisiejszego terenu do poziomu dolnego kościoła;

- możliwe odniesienia kulturowe do Campo Santo istniejącego wokół katedralnego zespołu w Pizie.

Jury uznało za warte nagrodzenia: sekwencyjność przestrzeni i funkcji placu oraz takie porządkowanie jego kompozycji otwartej (według definicji Juliusza Żórawskiego), które w stosowny sposób czyni tę przestrzeń swoistą kompozycją zamkniętą, gdyż już historycznie skryształizowaną. Autorzy pracy słusznie przywołują tu analogię z kompozycją placu św. Marka w Wenecji. Interesująco zostały wyodrębnione trzy sekwencje funkcjonalne placu: przestrzeń wokół kościoła ewangelickiego, „piazza” ulicy Burschego oraz „promenada muzeów”. W opinii Jury ta ostatnia sekwencja — swoista przestrzeń metropolitalna placu przeznaczona do bardzo intensywnego użytkowania, łącząca Muzeum Etnograficzne z Zachętą oraz przedpołem kościoła — powinna sięgać także do wschodniej pierzei placu wyznaczonej między innymi kamienicą Raczyńskiego. Jednorodna nawierzchnia mineralna placu, sięgająca do elewacji kamienicy, powinna wchłonać jak najwięcej w tym miejscu i odsunąć możliwie jak najdalej od budynku jezdnię placu Małachowskiego. Brak takiego rozbudowania sekwencji „promenady muzeów” jest słabszą stroną pracy konkursowej. Również „piazza” ulicy Burschego jako dawny dziedziniec honorowy kościoła ewangelickiego powinna być przedmiotem większej uwagi i staranności w jej ukształtowaniu.

Jury doceniło przedstawione w pracy poprawne co do zasady i konieczne propozycje oświetlenia placu: zarówno iluminacji gmachów tworzących strukturę placu, jak i oświetlenia powierzchni i nawierzchni użytkowych placu oraz wybranych drzew. Zwraca jednak uwagę, że zaproponowane maszty oświetleniowe nie powinny zakłócać harmonii placu i jego przestrzeni. Opisana w projekcie iluminacja ulicy Burschego nie jest, zdaniem Jury, najbardziej odpowiednim sposobem oświetlenia tego specyficznego miejsca i wymaga dalszej starannej analizy. Przedstawione w nagrodzonej pracy zasady dotyczące wykonania tak zwanych mebli miejskich oraz proponowane rozwiązania materiałowe są poprawne. Kontrowersje może budzić propozycja wykonania nawierzchni „promenady muzeów” — a więc bardzo intensywnie użytkowanej przestrzeni metropolitalnej placu — z drewna egzotycznego, materiału pochodzącego z innego niż warszawski klimatu i kręgu kulturowego.

Prawidłowo postawiono tezę o konieczności zwolnienia ruchu kołowego na ciągach jezdnych ulic Kredytowej, Mazowieckiej i Królewskiej. Lokalne wyniesienia jezdni na odpowiednio długim odcinku tworzą bezpieczne strefy dominacji ruchu pieszego przed Muzeum Etnograficznym i Zachętą. Brak w projekcie takich wyniesień na przedłużeniu „promenady muzeów” i przed kamienicą Raczyńskiego jest jego słabym punktem. Prawidłowo wyeksponowano Pomnik Peowiaka u zbiegu ulic Traugutta, Mazowieckiej i Kredytowej. Usytuowanie głazu z tablicą upamiętniającą żołnierzy AK zgrupowania „Bartkiewicz” jest odpowiednie, ale wymaga starannego opracowania pomysłu i detalu jego osadzenia obok nakrywy linearnego siedziska. Przewidziano w projekcie miejsce na stację roweru miejskiego.

Zalecenia realizacyjne Sądu Konkursowego — Jury Konkursu do pracy, której przyznano II nagrodę:

Jury Konkursu rekomenduje Zamawiającemu następujące zalecenia do nagrodzonej pracy, które powinny zostać uwzględnione przed jej wykorzystaniem w przyszłych wytycznych i specyfikacjach do fazy realizacyjnej projektu modernizacji placu Małachowskiego w dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy:

1. Powiększenie „promenady muzeów” do wschodniej pierzei placu wyznaczonej kamienicą Raczyńskiego tak, by odgrywała rolę metropolitalnej, bardzo intensywnie użytkowanej części placu. Jednocześnie zaleca się, aby mineralna, np. kamienna, a nie drewniana nawierzchnia „promenady muzeów” objęła jezdnię ulicy Mazowieckiej, możliwie najwęższą i jak najbardziej odsuniętą w tym miejscu od kamienicy. Należy zaniechać lokalizacji miejsc parkingowych przed kamienicą na rzecz wypiętrzenia obszaru przejezdnego do poziomu pieszego placu, co najmniej na całej długości kamienicy.

2. Maksymalne zredukowanie zieleńców izolacyjnych w parterze „promenady muzeów” na rzecz posadzki mineralnej placu, tak aby otworzyć widoki we wszystkich kierunkach i powiązać wizualnie istniejące gmachy tworzące strukturę placu. Należy wykonać dokładne badania dendrologiczne jakości drzewostanu w klinie obok „promenady muzeów” oraz przeanalizować jego kolizje z sieciami uzbrojenia terenu, a następnie pozostawić jedynie drzewa o charakterze pomnikowym, wartościowej dla placu sylwecie i w dobrym stanie zdrowotnym, dokonując koniecznych i gruntownych cięć pielęgnacyjnych.

3. Tradycyjny dziedziniec honorowy kościoła ewangelickiego, tj. obszar ulicy Burschego będący swoistą „piazettą” dla placu Małachowskiego, należy poddać dalszej szczegółowej pracy projektowej, posługując się w większym stopniu kwerendą historyczną. Zaleca się twórcze nawiązanie, w miarę możliwości, do istniejącego niegdyś w pierzei ulicy Królewskiej ogrodzenia i bramy paradnej oraz do symbolicznej symetrii tej przestrzeni i jej lokalnej monumentalności. Rekomenduje się uporządkowanie zastanej zieleni na rzecz symetrycznych nasadzeń szpalerów niskich, strzyżonych drzew oraz stworzenie dyskretnej i harmonijnej, dopełniającej całość iluminacji. Należy pamiętać przy tym o funkcjonalnej dostępności tego miejsca dla samochodów dostawczych, związanej z obsługą wystaw w Zachęcie.

4. Należy wielowątkowo przestudiować aspekt techniczny i użytkowy amfiteatru kamienno-trawiastego oraz pozostałej nawierzchni przestrzeni wprowadzającej do kościoła, wewnątrz kwadratowego przedpola, nadając mu trwałą jakość użytkową pozwalającą na utrzymanie w różnych porach roku. Rekomenduje się wewnętrzny podział tego obszaru i jego realizację jako kilku różnych, dostosowanych do sposobu użytkowania stref materiałowych i funkcjonalnych.

5. Zaleca się poszerzenie, w miarę możliwości, sekwencji promenady — tarasu kawiarnianego urządzonego przed południową elewacją Zachęty. Głaz z tablicą upamiętniającą żołnierzy AK zgrupowania „Bartkiewicz” należy oddzielić od kamiennej ławysiedziska i stosownie osadzić w terenie.

6. Projektowane wyniesienia jezdni należy opracować w taki sposób (w ich geometrii i rozwiązaniach materiałowych), aby były trwałe i odporne na ruch ciężkich pojazdów, np.

miejskich autobusów przegubowych. Ponadto zaleca się ustalenie innej, optymalnej lokalizacji dla toalety publicznej.

7. Przed sporządzeniem specyfikacji do dalszych prac projektowo-realizacyjnych rekomenduje się dokonać szczegółowych uzgodnień projektowych z właścicielami terenów objętych projektem i koalicją instytucji-inicjatorów modernizacji placu, a także pozostałych standardowych uzgodnień.

III nagrody równorzędne – uzasadnienia

Praca nr 506

Trzecią nagrodę równorzędną przyznano za spójną i atrakcyjną wizualnie próbę zespolenia przestrzeni placu za pomocą posadzki o rysunku siatki trójkątów (nawiązanie do funkcji kościoła ewangelickiego jako punktu 0 siatki geodezyjnej Warszawy). Posadzka obejmuje cały plac w granicach trzech pierzei zabudowanych i zielonej pierzei północnej (Ogród Saski), jezdnie i chodniki umieszczono na podobnym poziomie, symbolicznie i funkcjonalnie przyznając pierwszeństwo ruchowi pieszemu. Ten odważny pomysł nie został jednak satysfakcjonująco rozwiązany w detalu (plastikowe przegrody). Również inne detale nie zostały przemyślane, sprawiają wrażenie niedopasowanych skalą i przypadkowych (np. kamienna wydma na rogu Mazowieckiej i Kredytowej czy instalacja/rzeźba na rogu Mazowieckiej i Traugutta o niezdecydowanej skali i lokalizacji). Jednorodność i otwartość zaproponowanej przestrzeni można traktować jako zaletę (integracja przestrzeni placu i gmachów), ale i wadę — oznakę braku zdecydowania, nieumiejętności hierarchizacji przestrzeni.

Praca nr 544

Trzecią nagrodę równorzędną przyznano za realistyczną próbę zintegrowania historycznych gmachów za pomocą delikatnych ingerencji. Za najcenniejszy element projektu uznano pomysł powiązania budynków Muzeum Etnograficznego, Zachęty i kościoła ewangelickiego jednolitą posadzką z szerokim przejściem na osi wejścia do muzeum oraz koncepcję drewnianego podestu w pobliżu Zachęty, który może działać jako scena i ogródek kawiarniany – funkcjonalny punkt ciężkości przestrzeni między budynkami. Wątpliwości wzbudziły elementy małej architektury takie jak fontanna czy przesuwane krzesła (rozwiązanie takie nie sprawdziło się na placu Grzybowski) oraz pozostawienie niekorzystnych elementów istniejącego układu komunikacyjnego, np. zachowanie pełnej szerokości jezdni placu Małachowskiego z czterema pasami ruchu oddzielającymi kamienicę Raczyńskiego od przestrzeni placu, a także przejścia dla pieszych przez ulicę Królewską. Zaproponowaną stylistykę oceniono jako zachowawczą i bezpieczną, choć pozbawioną zdecydowanego wyrazu.

Wyróżnienia równorzędne – uzasadnienia

Praca nr 541

Pracę wyróżniono jako ważny głos wyprzedzający dyskusję nad docelowym usytuowaniem strefy wejścia do Zachęty — Narodowej Galerii Sztuki. Jest to jednak praca nie na temat. Zaproponowane w niej rozwiązanie, podporządkowane wymienionej funkcji, lecz programowo pomijające potrzeby pozostałych użytkowników placu Małachowskiego (Jury ma tu na myśli zarówno umieszczone na poziomie -1 wejście do Zachęty, jak i restaurację zagłębioną w północnej części placu), mimo tego wyraźnego ograniczenia wpisuje się w spójny układ całego założenia. Projekt zachowuje odpowiednie proporcje między strefą wypoczynku i kontemplacji wokół kościoła ewangelickiego św. Trójcy, zamkniętą w formie prostokąta niskiej zieleni, a właściwą strefą wydarzeń publicznych, otwierającą się wybrukowanym trapezem od wylotu ulicy Mazowieckiej w kierunku ulicy Królewskiej. Budzi uznanie próba znalezienia rozsądnego kompromisu pomiędzy potrzebą zachowania wartościowego drzewostanu a dążeniem do uzyskania płaszczyzny miejskiego placu o ujednoliconej nawierzchni, dyskretnych podziałach i ograniczonej komunikacji kołowej. Dzięki konsekwentnym decyzjom projektowym w polu widzenia pieszego użytkownika placu dominuje wrażenie spójności przestrzeni.

Praca nr 532

Nadrzędnym założeniem projektowym wyróżnionej pracy jest stworzenie wielofunkcyjnego placu śródmiejskiego. Koncepcja zakłada odważne uporządkowanie zieleni z zachowaniem najcenniejszych okazów drzew. Wartością pracy jest uwzględnienie pobliskich przestrzeni publicznych, w tym placu Piłsudskiego oraz sieci placów miejskich otaczających Ogród Saski. Zaletą jest także uwzględnienie bardzo korzystnej lokalizacji placu Małachowskiego na początku „traktu sztuki” proponowanego w projekcie planu miejscowego, z jego historycznym dziedzictwem i potencjałem kulturotwórczym.

Należy zauważyć i docenić w pracy ujednoczenie obszaru rozczłonkowanego placu Małachowskiego, formalne i funkcjonalne powiązanie obiektów tworzących plac, a także odślonięcie i podkreślenie historycznych pierzei. Intrygująca jest koncepcja podkreślenia lokalizacji i wartości kościoła ewangelickiego Świętej Trójcy (projektu Szymona Bogumiła Zuga), wybitnego dzieła epoki Oświecenia. Przyjęcie bryły kościoła jako architektonicznej dominanty odpowiada chronologii powstawania obiektów architektonicznych przy placu Małachowskiego (do 1825 roku placu Ewangelickiego). Zastosowanie współczesnej, minimalistycznej, płaskiej nawierzchni placu z symbolicznym wzorem podkreśla też obecność innych bardzo wartościowych obiektów architektonicznych tworzących plac: gmachu Państwowego Muzeum Etnograficznego (projektu Henryka Marconiego), gmachu Zachęty — Narodowej Galerii Sztuki (projektu Stefana Szyllera), kamienicy Edwarda Raczyńskiego (projektu Jana Heuricha młodszego). Kompozycja z kościołem jako dominantą, z jednoczesnym wskazaniem na inne wartościowe obiekty, wydobywa relacje i współbrzmienia w obrębie architektury tego miejsca. Uporządkowana, powściągliwa w formie przestrzeń placu stanowi zaproszenie do wyjścia, wypełnienia placu, staje się ciekawą inspiracją do poszukiwania nowych skojarzeń z historią, kulturą duchową i materialną.

Mimo wielu zalet praca nie mogła konkurować do nagrody z powodu braków formalnych.

INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

Plac Małachowskiego

Plac Małachowskiego, wytyczony w 1825 r., zlokalizowany jest u zbiegu ulic Królewskiej, Traugutta, Mazowieckiej i Kredytowej, w pobliżu instytucji świata kultury, biznesu, nauki oraz religii, w pobliżu pięknych tras spacerowych – Ogrodu Saskiego czy Krakowskiego Przedmieścia. Ta część miasta ma istotne znaczenie dla stolicy. Według planów Warszawy Lindley'a krzyż na kopule Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego na Placu Małachowskiego wyznaczał środek warszawskiego układu geodezyjnego. Na przełomie XVIII/XIX w. Plac był ważnym ośrodkiem religijnym oraz pracy nad rozwojem duchowym. W 1781 r. dokonano oficjalnego otwarcia Kościoła św. Trójcy. Z kolei w Czerwonym Dworze (obecnie znajduje się tu gmach Państwowego Muzeum Etnograficznego) siedzibę miały dwie loże masonskie: „Złoty Lichtarz” i „Samarytanin”. Ulica Mazowiecka od stuleci była miejscem spotkań ludzi sztuki i warszawskiej inteligencji. W okresie dwudziestolecia międzywojennego funkcjonowała tu słynna „Restauracja Ziemiańska”, która wśród stałych bywalców gościła m.in. Jana Lechonia, Antoniego Słonimskiego czy Juliana Tuwima. Wydawnictwo „Rój” mieszczące się w oficynie gmachu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego zostało założone przez Melchiora Wańkowicza i znakomitego wydawcę Mariana Kistera. W kamienicy przy ul. Mazowieckiej 12 funkcjonowało Wydawnictwo Jakuba Mortkowicza.

Plac nazwano oficjalnie w 1916 roku nazwiskiem marszałka Sejmu Czteroletniego Stanisława Małachowskiego. Plac nigdy nie został świadomie zakomponowany jako jednolity układ urbanistyczny, był raczej efektem naturalnego rozwoju sieci ulicznej w tej części Warszawy. Jego powstanie podporządkowane zostało jednak przede wszystkim głównej dominancie, jaką stanowił kościół ewangelicko-augsburski oddany do użytku we wrześniu 1781 roku. W latach pięćdziesiątych XIX wieku następuje gwałtowny rozwój tej części miasta. W latach 1854-1858 na parceli utworzonej po rozbiórce osiemnastowiecznego Czerwonego Dworu, powstał monumentalny gmach Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (obecnie Muzeum Etnograficzne). W 1867 roku posesję na której dziś znajduje się zachodnie skrzydło hotelu Victoria, kupił od Bernarda Kohena, Leopold Kronenberg. W latach 1868-1871 wystawił on na oczyszczonej z zabudowań parceli, monumentalny pałac zaprojektowany przez architekta berlińskiego Georga Hitziga. Pałac Kronenberga był jedną z najpiękniejszych spośród wielkich rezydencji burżuazyjnych Królestwa Polskiego. Jedną z najważniejszych inwestycji na placu Małachowskiego rozpoczęto pod koniec XIX wieku. W latach 1898 – 1900, wzniesiono pierwsze z czterech zaprojektowanych przez Stefana Szyllera skrzydeł gmachu Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych. Plac Ewangelicki zyskał zatem wspaniałą oprawę w postaci kościoła św. Trójcy, gmachu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, pałacu Kronenberga i budynku Zachęty. Całości dopełniła w latach 1907-1910 potężna kamienica hrabiego Edwarda Raczyńskiego zaprojektowana przez Jana Heuricha młodszego. We wrześniu 1939 roku wybuchła II wojna światowa. Pastwą ognia padają już 16 września pałac Kronenberga i kościół ewangelicko-augsburski. Wypalone zostają także kamienice przy Królewskiej. Skwer zostaje całkowicie zdewastowany w efekcie wycinki drzew i przekopania go rowem przeciwlotniczym. We wrześniu 1944 roku w okolicy trwają ciężkie walki, niemiecka artyleria i lotnictwo dokonują ogromnychniszczeń. Powstańcy zdobywają gmach Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego. Do wyzwolenia ocalał budynek Zachęty i kamienica Raczyńskiego. Po wojnie plac miał szansę odzyskania wielkomiejskiego charakteru, jednak prace nad odbudową poszczególnych obiektów przeciągały się, a część rekonstrukcji wykonano mało starannie. W 1948 roku odbudowano kamienicę Raczyńskiego przeznaczając ją na potrzeby Ministerstwa Poczty i Telegrafów, zamieniając jednak witryny sklepowe na niewielkie okna. Mury wypalonego pałacu Kronenberga stały przez wiele lat. Kiedy Francja zrezygnowała z przeznaczenia tego gmachu na siedzibę ambasady, w latach 1961-1962 korpus pałacu rozebrano, niszcząc również wystrój rzeźbiarski. Na jego miejscu stanął w latach siedemdziesiątych „Hotel Victoria”.

Skład Sądu Konkursowego

Lp.	Funkcja	Imię i Nazwisko	Tytuł naukowy / Stanowisko
1.	Przewodniczący	Andrzej M. Chołdzyński	Prezes Zarządu AMC Andrzej M.Chołdzyński Sp. z o.o.
2.	Zastępca Przewodniczącego	Anna Stasiewicz	Zastępca Dyrektora Zarządu Terenów Publicznych
3.	Sędzia Referent	Paweł Detko	Architekt Stowarzyszenie Architektów Polskich
4.	Sędzia	Grzegorz Piątek	Architekt
5.	Sędzia	Mirosława Morawska	Inspektor nadzoru inwestorskiego Zarządu Dróg Miejskich
6.	Sędzia	Wojciech Wagner	Naczelnik Wydziału Estetyki BAiPP Urzędu m.st. Warszawy
7.	Sędzia	Katarzyna Rymsza-Żuk	Kierownik Zespołu ds. Zieleni i Porządku Zarządu Terenów Publicznych
8.	Sędzia	Justyna Markiewicz	Zastępca Dyrektora, Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki
9.	Sędzia	Ks. Piotr Gaś	Proboszcz Parafii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego
10.	Sędzia	Adam Czyżewski	Antropolog kultury, Dyrektor Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie
11.	Sędzia	Piotr Stark	Członek Zarządu , HOCHTIEF Development Sp. z o.o.
12.	Sędzia	Piotr Krawczyński	Członek Zarządu , Kulczyk Silverstein Properties
13.	Sekretarz <i>(bez prawa głosu)</i>	Łucja Jakóbczyk	Zarząd Terenów Publicznych